J. T. Sheridan Le Fanu

STRÁŽCE

a další děsivé příběhy

Splendidum družstvo

STRÁŽCE A DALŠÍ DĚSIVÉ PŘÍBĚHY

JOSEPH THOMAS SHERIDAN LE FANU

Splendidum družstvo • Vražné, Hynčice

STRÁŽCE A DALŠÍ DĚSIVÉ PŘÍBĚHY

Copyright © Joseph Thomas Sheridan Le Fanu, 1851

Cover © Splendidum družstvo, 2024

Translation © Tereza Novotná, 2024

Czech Edition © Splendidum družstvo

Vražné, Hynčice, 2024

První el. vydání

ISBN 978-80-7681-336-6 (EPUB)

ISBN 978-80-7681-337-3 (MOBI)

ISBN 978-80-7681-338-0 (PDF)

Z anglického originálu *The Watcher, and other weird stories by Joseph Sheridan Le Fanu,*

přeložila Tereza Novotná.

Obsah

STRÁŽCE
VÝŇATEK Z TAJNÉ HISTORIE IRSKÉ HRABĚNKY
STRAŠLIVÁ UDÁLOST V ŽIVOTĚ UMĚLCE SCHALKENA
SEN PLNÝ HRŮZY
OSUD SIRA ROBERTA ARDAGHA
DĚSIVÝ PŘÍBĚH LADY FANNY GLENFALLENOVÉ

STRÁŽCE

Je tomu již více než padesát let, co události, o nichž se chystám vyprávět, vyvolaly ve veselé dublinské společnosti podivnou senzaci. Světský svět však neudržuje žádné tradice, paměť málokdy sahá daleko a události, které čas od času naruší zdvořilou monotónnost jeho příjemného a bezcitného běhu, jakkoli jsou poznamenány rysy neštěstí a hrůzy, sotva přežijí v pověstech o dané době a (snad s výjimkou vzpomínek několika málo lidí, kteří jsou na následcích katastrofy bezprostředněji zainteresováni) se po krátké době ztratí z paměti všech. Chuť po skandálu nebo hrůze je ukojena, událost už nemůže přinést žádný zájem, příběh přestává být nový, a tak po několika letech pátrání upadá do zapomnění.

Někdy kolem roku 1794 se do Dublinu vrátil mladší bratr jistého baroneta, kterého budu nazývat sir James Barton. Sloužil u námořnictva s několika vyznamenáními a během větší části americké války velel jedné z fregat Jeho Veličenstva. Kapitánu Bartonovi bylo nyní zřejmě asi dvaačtyřicet nebo třiačtyřicet let. Když chtěl, byl to inteligentní a příjemný člověk, i když většinou zdrženlivý a někdy i mrzutý. Ve společnosti se však choval jako gentleman. Nebyl nakažený žádnou hulvátskou prudkostí, kterou někdy získáváte na moři; naopak, jeho způsoby byly na úrovni.

Byl zhruba středního vzrůstu a spíše robustní postavy; jeho tvář měla rysy zamyšlenosti a obvykle se tvářila vážně až melancholicky. Protože však byl, jak jsme již řekli, mužem bezvadného vychování, zámožným a z dobré rodiny, měl jistě volný přístup do nejlepší společnosti metropole, aniž by se musel jakkoli jinak identifikovat. Ve svých osobních zvycích byl kapitán Barton šetrný. Obýval byt v jedné z tehdy módních ulic v jižní části města, choval pouze jednoho koně a měl jednoho sluhu, a přestože byl známým volnomyšlenkářem, vedl spořádaný a mravný život, neoddával se hazardu, opilství ani jiným neřestným činnostem, žil velmi samotářsky, nenavazoval žádné intimní vztahy, nevybíral si společníky a do veselé společnosti se zřejmě pletl spíše pro její marnivost a rozptýlení než pro příležitosti, které nabízela k výměně myšlenek a citů s jejími přívrženci. Barton byl proto vnímán jako spořivý, rozvážný, nespolečenský chlapík, který čestně prohlašoval, že žije v celibátu a že se pravděpodobně dožije vysokého věku, zemře bohatý a své peníze odkáže nemocnici.

Brzy se však ukázalo, že plány kapitána Bartona byly zcela mylné. V té době byla do módního světa Dublinu uvedena svou tetou, vdovou lady Rochdaleovou, mladá dáma, kterou budeme nazývat slečnou Montagueovou. Slečna Montagueová byla rozhodně pohledná a vzdělaná a díky svému přirozenému umu a velké dávce veselí se na čas stala vládnoucí hvězdou. Její popularita jí však na čas přinesla jen bezvýznamný obdiv, který, jakkoli je příjemný, v žádném případě nemusí předcházet sňatku, neboť naneštěstí pro dotyčnou mladou dámu bylo jasné, že kromě své osobní přitažlivosti nemá žádnou pozemskou jistotu. Za tohoto stavu věcí je snadné

uvěřit, že nemalé překvapení vyvolal kapitán Barton, který se stal jejím milencem.

Jeho starostlivost o mladou dámu byla dojemná, a jak se dalo očekávat, brzy stará lady Rochdaleová důvěrně informovala postupně každého ze svých sto padesáti přátel, že kapitán Barton skutečně s jejím souhlasem navrhl sňatek její neteři, slečně Montagueové, která navíc přijala nabídku jeho ruky, podmíněně se souhlasem svého otce, který se v té době vracel z Indie a byl očekáván nejdéle za dva nebo tři měsíce. O jeho souhlasu nebylo pochyb. Odklad byl tedy pouze formální, považovali se za naprosto zasnoubené a lady Rochdaleová ji s rázností staromódní slušnosti, kterou by její neteř bezpochyby ráda opustila, od té chvíle vyloučila ze všech dalších účastí na městských zábavách. Kapitán Barton byl pravidelným návštěvníkem i častým hostem v domě a dostávalo se mu všech výsad a důvěrností, které se obvykle přiznávají ženichům. Takové byly vztahy mezi oběma stranami, když se začaly odvíjet záhadné okolnosti, které toto vyprávění zahalují nevysvětlitelnou melancholií.

Lady Rochdaleová bydlela v krásném sídle v severní části Dublinu, zatímco obydlí kapitána Bartona, jak jsme již řekli, se nacházelo na jihu. Vzdálenost mezi nimi byla značná a kapitán Barton měl ve zvyku vracet se domů bez doprovodu, jakmile strávil večer se starou dámou a její krásnou schovankou. Jeho nejkratší cesta při takových nočních procházkách vedla ve značné vzdálenosti řadou ulic, které byly ještě nově vytyčené a na nichž byly postaveny jen základy domů.

Jednou v noci, krátce poté, co začalo jeho zasnoubení se slečnou Montagueovou, se stalo, že se zdržel nezvykle dlouho, a to pouze ve

společnosti slečny a lady Rochdaleové. Rozhovor se stočil na důkazy o zjevení, které zpochybňoval s velkou skepsí přesvědčeného nevěřícího. To, čemu se říkalo „francouzské principy“, si v té době našlo cestu do světské společnosti, zejména do té její části, která se hlásila k whigismu, a ani stará dáma, ani její svěřenkyně nebyly natolik prosté této poskvrny, aby názory kapitána Bartona zničily navrhovaný svazek.

Diskuse se zvrhla v diskusi o nadpřirozenu a zázracích, v níž se držel přesně stejné linie argumentace a zesměšňování. K tomu všemu lze jen oprávněně říci, že kapitán Barton se neprovinil afektovaností; doktríny, na nichž trval, byly skutečné, ale snad neméně zvláštní z mnoha podivných okolností spojených s tímto vyprávěním byla skutečnost, že subjekt děsivých vlivů, které se chystáme popsat, byl sám na základě dlouholetého vědomého přesvědčení naprostým nevěřícím v to, co se běžně nazývá nadpřirozenými silami.

Bylo už dávno po půlnoci, když pan Barton odešel a vydal se na osamělou cestu domů. Rychle dorazil k osamělé silnici s nedokončenými trpasličími zdmi, které po obou stranách kopírovaly základy plánovaných řad domů. Měsíc svítil matně a jeho nedokonalé světlo činilo cestu, po níž kráčel, ještě pochmurnější; panovalo tu naprosté ticho, v němž bylo cosi rafinovaně vzrušujícího, a zvuk jeho kroků, který ho jako jediný narušoval, byl nepřirozeně hlasitý a zřetelný. Takto kráčel nějakou dobu, když náhle zaslechl další kroky, dupající kroky, a jak se mu zdálo, asi dva tucty kroků za ním. Podezření, že vás někdo sleduje, je vždycky nepříjemné, ale na tak opuštěném a osamělém místě je to obzvlášť nepříjemné: a toto podezření se v mysli kapitána Burtona natolik

uhnízdilo, že se prudce otočil, aby se setkal se svým pronásledovatelem, ale přestože měsíční světlo zcela postačovalo k tomu, aby na cestě, po níž kráčel, rozpoznal jakýkoli předmět, žádná postava nebyla vidět.

Kroky, které slyšel, nemohly být ozvěnou jeho vlastních kroků, protože dupal nohou po zemi a rychle se pohyboval sem a tam v marné snaze ozvěnu rozeznít. Ačkoli v žádném případě nebyl člověk s bujnou fantazií, byl nakonec nucen si zvuky vysvětlit svou představivostí a považovat je za iluzi. Takto uspokojen pokračoval v chůzi, a než ušel tucet kroků, znovu se za ním ozvaly záhadné kroky, a tentokrát, jako by se zvláštním záměrem ukázat, že zvuky nejsou reakcí ozvěny, se kroky někdy zpomalily téměř do zastavení, jindy zrychlily o šest či osm kroků do běhu a zase zpomalily do kroku.

Kapitán Barton se náhle otočil, jako předtím, a se stejným výsledkem; nad opuštěnou úrovní silnice nebyl nikdo vidět. Vrátil se stejnou cestou zpět, rozhodnutý, že ať už je příčina zvuků, které ho tak vyvedly z míry, jakákoli, nesmí uniknout jeho pátrání; jeho snaha však nebyla úspěšná. Přes veškerou skepsi cítil, jak se k němu rychle plíží jakýsi pověrčivý strach, a s tímto nezvyklým a nepříjemným pocitem se znovu otočil a pokračoval v cestě. Tyto strašidelné zvuky se neopakovaly, dokud nedošel na místo, kde se naposledy zastavil, aby se vrátil zpět.

Zde se ozvaly znovu, a to s náhlými trhnutími, která hrozila, že neviditelného pronásledovatele přiblíží k vyplašenému chodci. Kapitán Burton se zastavil jako předtím; nevysvětlitelnost této události ho naplnila nejasnými a téměř hrůznými pocity, a když

podlehl vzrušení, které v něm narůstalo, přísně vykřikl: „Kdo za mnou jde?“

Takto vyslovený zvuk vlastního hlasu, zcela osamocený a doprovázený naprostým tichem, má v sobě cosi nepříjemně vzrušujícího a on pocítil takovou míru nervozity, jakou snad nikdy předtím nezažil. Celou cestu až na konec této odlehlé ulice ho pronásledovaly kroky a vyžadovalo to od něho silné úsilí tvrdohlavé hrdosti, aby odolal nutkání, které ho každou chvíli pobízelo k co nejrychlejšímu útěku do bezpečí. Teprve když dorazil do svého příbytku a posadil se ke krbu, cítil se dostatečně uklidněn, aby si v hlavě srovnal a přehodnotil události, které ho tak rozrušily: koneckonců tak bezvýznamná věc stačí k tomu, aby otřásla pýchou skeptika a ospravedlnila v nás staré jednoduché přírodní zákony.

Druhý den ráno seděl pan Barton u pozdní snídaně a přemýšlel o událostech předchozí noci spíše se zvědavostí než s obavou, tak rychle mizí chmurné dojmy v představivosti pod vlivem radostného dne, když mu na stůl položili dopis, který právě doručil pošťák. Na adrese tohoto dopisu nebylo nic pozoruhodného, kromě toho, že byl napsán rukou, kterou neznal – možná byla zamaskovaná, protože vysoká úzká písmena byla šikmo dozadu; a se spontánním vypětím, které tak často vídáme praktikovat při takových příležitostech, si lámal hlavu nad nápisem celou minutu, než rozlomil pečeť. Když tak učinil, přečetl následující slova napsaná stejnou rukou:

Pan Barton, kapitán lodi Dolphin, byl varován před nebezpečím. Bylo by moudré, kdyby se vyhnul – ulici – (místa jeho včerejšího dobrodružství) – pokud tam půjde jako obvykle, čeká ho něco zlého. Ať si to varování vezme jednou provždy k srdci, protože má dobrý důvod obávat se.

Strážce

Kapitán Burton znovu a znovu četl tento podivný výlev; v každém světle a v každém směru ho znovu a znovu otáčel. Prohlížel si papír, na němž byl napsán, a pečlivě zkoumal písmo. Rozrušený se obrátil k pečeti; byl to jen kousek vosku, na němž byl nedokonale patrný otisk hrubého palce. Nebyla na něm sebemenší stopa, náznak či indicie, která by ho mohla vést byť jen k domněnce o jeho možném původu. Autorův záměr se zdál být přátelský, a přesto se podepsal jako někdo, koho se má „dobrý důvod obávat“. Celkově pro něj dopis, jeho autor a jeho skutečný účel představovaly nevysvětlitelnou záhadu, a navíc nepříjemně naznačovaly asociace spojené s dobrodružstvím z předchozí noci.

Poslušný nějakého pocitu – snad hrdosti – pan Barton o událostech, které jsme právě popsali, neinformoval ani svou snoubenku. Ať už se zdají jakkoli bezvýznamné, ve skutečnosti velmi nepříjemně ovlivnily jeho představivost a on nechtěl nic dotyčné mladé dámě prozradit, co by mohla považovat za důkaz slabosti. Dopis mohl být klidně pouhým podvodem a záhadné kroky pouhým přeludem jeho fantazie. Ale i když předstíral, že celou záležitost považuje za nehodnou zamyšlení, stále ho vytrvale pronásledovala, trápila ho znepokojivými pochybnostmi a tísnila nejistými obavami.
Je jisté, že se ulici, která byla v dopise označena jako místo nebezpečí, dlouho poté pečlivě vyhýbal.

Teprve týden po obdržení dopisu, který jsem přepsal, se něco stalo. Dále mě napadlo připomenout kapitánu Bartonovi jeho obsah, respektive působit proti tomu, aby se z jeho mysli postupně vytrácely nepříjemné dojmy, které tehdy získal. Jednou večer, po

přestávce, kterou jsem uvedl, se vracel z divadla, které tehdy bylo na Crow Street, a poté, co tam naložil slečnu Montagueovou a lady Rochdaleovou do jejich kočáru, se nějakou dobu potloukal se dvěma nebo třemi známými. S nimi se však rozloučil nedaleko koleje a pokračoval v cestě sám. Bylo kolem jedné hodiny odpoledne a ulice byly zcela opuštěné. Po celou dobu chůze se společníky, s nimiž se právě rozloučil, si občas bolestně uvědomoval zvuk kroků, jak se mu zdálo, které je na jejich cestě pronásledovaly. Jednou nebo dvakrát se ohlédl v úzkostném očekávání, že opět zažije tytéž záhadné potíže, které ho před týdnem tak vyvedly z míry, a vroucně doufal, že spatří nějakou postavu, od níž by tyto zvuky mohly vycházet. Ulice však byla opuštěná, nikde nebylo vidět žádnou postavu. Když teď pokračoval zcela sám v cestě domů, začal být opravdu nervózní a nesvůj, protože začal stále zřetelněji vnímat známé a nyní naprosto příšerné zvuky.

Blízko prázdné zdi, která ohraničovala College Park, se zvuky ozvaly a pokračovaly téměř současně s jeho vlastními kroky. Za ním se ozýval stejný nerovný krok, někdy pomalý, jindy na dvacet metrů zrychlený do běhu. Znovu a znovu se otáčel, rychle a kradmo se ohlížel přes rameno téměř každých půl tuctu kroků, ale nikoho nebylo vidět. Hrůzy z tohoto neuchopitelného a neviditelného pronásledování se postupně stávaly téměř nesnesitelnými, a když konečně dorazil domů, měl nervy napjaté do té míry, že si nemohl odpočinout a ani se nepokusil ulehnout, dokud se nerozednilo.

Probudilo ho zaklepání na dveře jeho pokoje a sluha, který vstoupil, mu předal několik dopisů, které právě přišly ranní poštou. Jeden z nich okamžitě upoutal jeho pozornost; jediný pohled na

něho ho plně probudil. Okamžitě poznal jeho povahu a přečetl si následující text:

Možná si myslíte, kapitáne Bartone, že byste se měl vyhýbat svému stínu stejně jako mému; dělejte, co chcete, já vás budu vídat tak často, jak se mi bude líbit, a vy uvidíte mě, protože se nechci skrývat, jak si představujete. Nenechte se tím rušit, kapitáne Burtone; neboť, s čistým svědomím se přece nemáte čeho bát.

Strážce

Není snad ani nutné rozebírat pocity, které čtení této podivné zprávy vyvolalo. Několik dní poté byl kapitán Barton viděn neobvykle nepřítomný a bez nálady, ale nikdo netušil, co je toho příčinou. Ať už si o přízračných stopách, které ho pronásledovaly, myslel cokoli, o dopisech, které dostal, si nemohl dělat iluze; a přinejmenším jejich bezprostřední následnost po záhadných zvucích, které ho pronásledovaly, byla podivnou shodou okolností. Všechny okolnosti se mu v mysli nejasně a instinktivně spojovaly s jistými pasážemi jeho minulého života, na které si stejně jako všichni ostatní nerad vzpomínal.

Tak se stalo, že právě v této době měl kapitán Barton, snad naštěstí pro sebe, kromě blížící se svatby také nějakou zcela pohlcující záležitost spojenou s vyřizováním velkého a dlouho zpochybňovaného nároku na nějaký majetek. Spěch a vzrušení z těchto záležitostí měly svůj přirozený účinek a postupně rozptýlily výraznou sklíčenost, která ho občas tísnila, a po nějaké době se jeho nálada zlepšila.

Po celé toto období ho však občas vyrušovaly nezřetelné a sotva slyšitelné návraty stejných potíží, a to na osamělých místech, jak ve

dne, tak po setmění. Tato obnovení podivných dojmů, jimiž tolik trpěl, však byla nesouvislá a slabá, takže je často skutečně nedokázal ke svému uspokojení odlišit od pouhých náznaků vzrušené představivosti.

Jednoho večera šel do Dolní sněmovny s jistým panem Norcottem, poslancem. Když šli spolu, všiml si, že je kapitán roztržitý a málomluvný, a to v míře, která se sotva shodovala s dobrým vychováním; a to u člověka, který byl zjevně ve všech svých zvycích tak dokonalý gentleman, zřejmě svědčilo o tlaku nějaké naléhavé a pohlcující úzkosti. Později se ukázalo, že během celé procházky slyšel známé kroky, které ho sledovaly, když postupoval vpřed. Bylo to však naposledy, co trpěl touto fází pronásledování, jehož byl již obětí. Měla přijít nová a zcela odlišná fáze pronásledování.

Z nové série dojmů, které později postupně rozhodly o jeho osudu, se tento večer projevil jako první; a nebýt jeho souvislosti s řetězcem událostí, které následovaly, sotva by si na tuto událost někdo vzpomněl. Když šli po chodbě, objevil se muž (o němž si jeho přítel později pamatoval jen to, že byl malého vzrůstu, vypadal jako cizinec a měl na hlavě něco jako cestovní klobouk) a velmi rychle se k nim přiblížil, a jakoby v nějakém zuřivém rozrušení něco si pro sebe rychle a vztekle mumlal. Tento podivně vyhlížející muž šel přímo k Bartonovi, který kráčel vpředu, zastavil se, chvíli nebo dvě se na něj díval s hrozbou a zuřivostí téměř maniakální, a pak se stejně prudce otočil, stejným rozrušeným krokem prošel před nimi a zmizel v postranním průchodu. Norcott si zřetelně vzpomínal, že se ho zmocnil údiv nad výrazem tváře a držením těla tohoto muže, který ho skutečně zaplavil neurčitým pocitem nebezpečí, jaký nikdy

předtím ani potom nezažil z přítomnosti čehokoli lidského; ale tyto pocity ho zdaleka nezmátly ani nevzrušily – viděl jen neobyčejně rozzlobenou tvář, rozrušenou, jak se mu zdálo, vzrušením šílenství. Byl však naprosto ohromen účinkem, který toto vidění vyvolalo u kapitána Bartona. Věděl, že je to muž, který prokázal svou odvahu a chladnokrevnost ve skutečném nebezpečí, což jeho chování při této příležitosti činilo ještě podivnějším. Když se k němu cizinec přiblížil, ustoupil o krok nebo dva a tiše se v křeči agónie nebo hrůzy chytil svého společníka za ruku, a když pak postava zmizela a hrubě ho odstrčila, následoval ji několik kroků, a poté se zastavil ve velkém zmatku. Tvář strašidelnější a zchátralejší si snad ani neuměl představit.

„Proboha, Bartone, co se děje?“ zeptal se Norcott, skutečně znepokojený pohledem na svého přítele. „Nejsi zraněný, že ne? A nejsi nemocný? Co se děje?“

„Co říkal? Neslyšel jsem to. Co to bylo?“ zeptal se Barton a otázku zcela ignoroval.

„Ale, nějaký blázen!“ řekl Norcott, značně překvapený. „Koho zajímá, co ten chlapík říkal? Není ti dobře, Bartone, rozhodně ti není dobře, zavolám kočár.“

„Není mi dobře! Ano, ne, není mi tak docela dobře,“ řekl a zjevně se snažil znovu nabýt klidu, „ale abych ti řekl pravdu, jsem unavený, trochu přepracovaný a možná příliš úzkostlivý. Víš, že jsem pracoval v kanceláři, a uzavření případu je vždycky stresující záležitost. Celý dnešní večer jsem se cítil nesvůj, ale teď už je mi lépe. Dobrá, budeme pokračovat?“

„Ne! Dej na mou radu, Bartone, a jdi domů; opravdu si potřebuješ odpočinout, vypadáš dost nemocně. A trvám na tom,

abych tě doprovodil domů," odpověděl jeho společník.

Bylo zřejmé, že se Barton nenechá přemluvit. Proto se uklonil a zdvořile odmítl doprovod, který mu přítel nabídl. Přes několik drobných výčitek, které Norcott vyjádřil, bylo zřejmé, že ho improvizovaná výmluva na nemoc, kterou Barton vysvětloval podivný úkaz, oklamala stejně málo jako jeho samotného a že už tehdy tušil v celé záležitosti nějaké skryté tajemství.

Norcott se příštího dne vydal do Bartonova bytu, aby se po něm poptal, a od sluhy se dozvěděl, že od svého návratu předešlé noci neopustil svůj pokoj, ale že není vážně indisponován a doufá, že za několik dní opět vyjde ven. Té noci poslal pro doktora Richardse, který měl tehdy v Dublinu svou praxi, a jejich rozhovor byl prý zvláštní.

Rozebíral podrobnosti o svých příznacích roztržitě a nesouvisle, což zřejmě svědčilo o podivném nezájmu o vlastní léčbu, a každopádně dával najevo, že jeho mysl zaměstnává nějaké téma, které má větší význam než jeho současná nemoc. Stěžoval si na občasné bušení srdce a bolesti hlavy. Doktor Richards se ho kromě jiných otázek zeptal, zda to nezpůsobuje nějaká nepříjemná okolnost nebo úzkost. Okamžitě a nevrle to popřel a doktor poté prohlásil, že podle jeho názoru mu nic není, kromě nějaké lehké poruchy trávení, na kterou proto napsal recept a chystal se odejít, když ho pan Barton s výrazem nešťastného člověka zastavil.

„Omlouvám se, pane doktore, dovolíte mi, abych vám položil dvě nebo tři lékařské otázky? Jsou sice poněkud zvláštní, ale protože na jejich vyřešení závisí sázka, doufám, že mi prominete mou nerozumnost."

Doktor ochotně souhlasil, že žádosti vyhoví.

Zdálo se, že Barton má s vyřčením navrhovaných otázek jisté potíže, protože chvíli mlčel, pak odešel ke své knihovně a vrátil se stejnou cestou, kterou odešel; nakonec se posadil a řekl: „Budete si myslet, že ty otázky jsou velmi dětinské, ale já nemohu vrátit svou sázku bez řešení, a tak je musím položit. Nejdříve se chci dozvědět něco o tetanu. Pokud člověk skutečně trpěl touto nemocí a zdánlivě na ni zemřel – takže ho lékař průměrných schopností skutečně prohlásí za mrtvého – může se přece jen uzdravit?“

Doktor Richards se usmál a zavrtěl hlavou.

„Ale… Ale může dojít k omylu,“ pokračoval Barton. „Představme si neznalého, začínajícího lékaře; mohl by se nechat oklamat v nějakém stádiu nemoci natolik, že by si spletl to, co je jen částí průběhu nemoci, se samotnou smrtí?“

„Žádný člověk, který kdy viděl smrt,“ odpověděl, „si ji nemůže splést s křečí čelisti.“

Barton se na chvíli zamyslel. „Položím vám otázku, možná ještě dětinštější, ale nejdřív mi řekněte, nejsou pravidla zahraničních nemocnic, jako je ta lisabonská, příliš nedbalá a neohrabaná? Nemohou se v nich vyskytovat nejrůznější chyby a přehmaty při zapisování jmen a podobně?“

Doktor Richards prohlásil, že na tuto otázku nedokáže odpovědět.

„Tak tedy, pane doktore, tady je poslední z mých otázek. Pravděpodobně se jí budete smát, ale přesto musí být vyslovena. Existuje mezi celou řadou lidských neduhů nějaká nemoc, která by mohla mít za následek citelné zmenšení postavy a celého těla – způsobit, že se člověk zmenší ve všech proporcích, a přesto si zachová přesnou podobnost se sebou samým v každém detailu –

kromě výšky a hmotnosti; nějaká nemoc, pozor, jakkoli vzácná, jakkoli málo věrohodná, vůbec, která by mohla způsobit takový výsledek?“

Lékař odpověděl s úsměvem a s rozhodným záporným výsledkem.

„Řekněte mi,“ zeptal se Barton ostře, „pokud se člověk důvodně obává útoku nějakého šílence na svobodě, nemůže si vyžádat příkaz k jeho zatčení a zadržení?“

„Ve skutečnosti je to otázka spíše pro právníka, ale domnívám se, že na žádost smírčího soudce by takový postup mohl být uskutečněn.“

Doktor pak odešel, ale jakmile došel ke dveřím do haly, vzpomněl si, že si nahoře zapomněl hůl, a vrátil se. Jeho návrat byl rozpačitý, protože kus papíru, v němž poznal svůj vlastní recept, pomalu hořel v ohni a Barton seděl vedle něj s výrazem usedavé nevrlosti a zmatku. Doktor Richards byl příliš taktní, než aby předstíral, že pozoruje, co se před ním objevilo, ale viděl toho dost na to, aby byl přesvědčen, že příčinou utrpení kapitána Bartona je skutečně jeho mysl, a ne tělo.

O několik dní později se v dublinských novinách objevil následující inzerát:

Pokud se Sylvester Yelland, bývalý námořník na palubě fregaty Jeho Veličenstva Dolphin , nebo jeho nejbližší příbuzní obrátí na pana Roberyho Smithe, advokáta, v jeho kanceláři na Dame Street, mohou se dozvědět něco, co jim nebo jemu přinese velký užitek. Schůzku lze uskutečnit kdykoli před dvanáctou hodinou v noci po dobu příštích čtrnácti dnů, pokud se strany chtějí vyhnout publicitě; a bude poctivě dodržována nejpřísnější mlčenlivost, pokud jde o všechna sdělení, která mají být důvěrná.